

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI
TOSHKENT MOLIYA INSTITUTI**

O'quv-uslubiy boshqarma
tomonidan ro'yxatga olindi

№ 2014000266

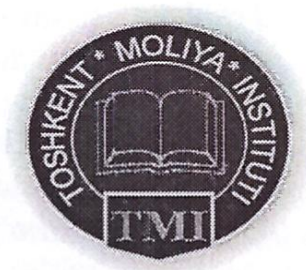
2014 yil 20 avgust

Institut Kengashining

№1-sonli qarori bilan

TASDIQLANGAN

(2014 yil 22 avgust)

PENSIYA TA'MINOTI NAZORATI

ISHCHI O'QUV DASTURI

Oliy ta'limning

Bilim sohasi:	200000	–	Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq
Ta'lim sohasi:	230000	–	Iqtisod
Ta'lim mutaxassisligi:	5A231301	–	Pensiya ishi

Toshkent-2014

Fanning ishchi o'quv dasturi o'quv, ishchi o'quv reja va o'quv dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

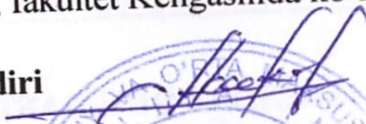
- Qosimova G.A. – TMI, “G’aznachilik ishi” kafedrasida dotsenti, i.f.n.
Hamdamov Sh.K. – TMI, “G’aznachilik ishi” kafedrasida katta o’qituvchisi

Taqrizchilar:

- Norqulov A. – Toshkent moliya instituti “Moliya” kafedrasida dotsenti, i.f.n. (ichki).
Mansurov Sh. – O’zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Pensiya jamg’armasi ijrochi direktori o’rinbosari (tashqi).

Fanning ishchi o’quv dasturi kafedraning 2014 yil 10 iyun dagi 20-sonli majlisida muhokama etilib, fakultet Kengashida ko’rib chiqishga tavsiya qilingan.

Kafedra mudiri

A.Botirov

Fanning ishchi o’quv dasturi Byudjet hisobi va davlat jamg’armalari fakulteti Kengashida muhokama qilingan va tavsiya etilgan (2014 yil 12 iyun dagi 11-sonli qarori).

Fakultet dekani

Sh.Allayarov

Kelishildi:

**O’quv ishlari bo’yicha
prorektor**

A.Karimov

KIRISH

1.1. Fanning maqsadi va vazifalari

“Pensiya ta’minoti nazorati” fanini o’qitishning maqsadi - kelgusida yuqori malakali iqtisodchi-mutaxassislar bo’lib etishadigan magistrantlar xorijiy mamlakatlardagi pensiya tizimining nazorati haqida nazariy bilimlar berish, ularda davlatning hozirgi davrdagi ijtimoiy ta’minot sohasidagi moliyaviy nazorati bo’yicha ko’nikmalar hosil qilishdan iborat. Ushbu maqsaddan kelib chiqib fan o’z predmetini o’rgatish uchun quyidagi vazifalarni qo’yadi:

- Respublikamizda pensiya ta’minoti nazoratining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati va ahamiyatini o’rganish;
- pensiya ta’minotining nazorati va ichki nazorat tizimi tadbirlarini o’rganish;
- pensiya ta’minoti tizimini boshqarish va pensiya xavfsizligining tashkiliy asoslarini o’rganish;
- MDX davlatlarida pensiya tizimi va davlat moliyaviy nazorati darajasida moliyaviy munosabatlarning amal qilishini o’rganish;
- xorijiy davlatlarda pensiya tizimini nazorat qilish yuzasidan ilg’or tajribalarni respublikamizga tadbiq etish xususiyatlarini o’rganish.

Har bir mavzu yakunida ta’lim texnologiyalari keltirilgan va ularni qo’llash yuzasidan aniq tavsiyalar mazkur fandan ishlab chiqilgan o’quv-uslubiy majmua (O’UM)da bayon etilgan.

1.2. Fanni o’zlashtirgan magistrantning malakaviy darajasi:

- pensiya ta’minotini nazorat qilish, davlat pensiya ta’minoti, pensiyalarni tayinlash va to’lash nazorati haqidagi;
- pensiya ta’minoti monitoringi haqidagi;
- davlat pensiya ta’minoti tizimini tartibga soluvchi me’yoriy hujjatlar, budjetdan tashqari Pensiya fondining moliyaviy-xo’jalik faoliyatining nazorati haqidagi;
- nodavlat pensiya ta’minoti qo’llaniladigan texnologiyalar haqidagi;
- fuqarolarni ijtimoiy ta’minlash, pensiyalar asosida fuqarolarning kelajakda moddiy-moliyaviy ta’minotini nazorat qilish haqidagi tasavvur va malakaga ega bo’ladi.

1.3. Fanning o’quv rejasidagi fanlar bilan bog’liqligi

Mazkur fanni o’rganish uchun magistr-iqtisodchi davlat ta’lim standartlarida ko’zda tutilgan iqtisodiy fanlar bilan bevosita aloqada bo’ladi.

1.3. Fanni o’qitishda qo’llaniladigan yangi pedagogik texnologiyalar va ularning mazmun-mohiyati

“Pensiya ta’minoti nazorati” fanining ma’ruza mashg’ulotlarida ma’lumotlarni ko’rgazmali taqdim etish usullari va vositalari:

insert jadvali:

- mustaqil o’qish, ma’ruza tinglash jarayonida olinadigan ma’lumotlarni yaxlit bir tizimga keltirishga imkoniyat yaratadi.

- oldindan olingan ma'lumotni yangisi bilan o'zaro bog'lash qobiliyatini shakllantirishga imkon beradi.

Klaster (Klaster - tutam, bog'lash):

Ma'lumot xaritasini tuzish va vositasi-barcha fikr konstitutsiyasini fokuslash va aniqlash uchun asosiy omil atrofida g'oyalarni yig'ish.

Toifali jadval:

Toifa - mavjud holat va munosabatlarni aks ettiradigan belgi (umumiy).

- ajratilgan belgilarga ko'ra olingan ma'lumotlarni birlashtirishni ta'minlaydi;
- tizimli mushohada qilish, ma'lumotlarni tarkiblashtirish va tizimlashtirish ko'nikmasini rivojlantiradi.

Kontseptual jadval:

O'rganilayotgan xodisa tushuncha, qarash, mavzu va shu kabilarni ikki va undan ortiq jihat bo'yicha taqqoslash imkonini beradi. Tizimli mushohada qilish, ma'lumotlarni tarkiblashtirish va tizimlashtirish ko'nikmasini rivojlantiradi.

BBB jadvali:

Bilaman, Bilishni xoxlayman, Bildim

- matn (mavzu, bo'lim) bo'yicha tadqiqot ishlari olib borish imkonini beradi;
- tizimli mulohaza kilish, tarkibga ajratish ko'nikmalarini beradi.

T-jadval:

Bitta kontseptsiya (ma'lumot)ning jihati o'zaro solishtirish (ha/yuk, ha/qarshi). Tanqidiy mushohada rivojlantiradi.

BLOT-tahlil jadvali:

Tashkilot resurslari holatini tahlil qilish va baholash vositasi. Bu kabi tahlilni tashkilot bo'yicha umumiy tarzda yoki alohida muammo yoki loyixa bo'yicha ham amalga oshirish mumkin. Tizimli mushohada kilish, taqqoslash, solishtirish, taxlil va sintezni amalga oshirish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Loyihalash metodi:

Kelajakda amalga oshiriladigan ishlarni rejalashtirish bo'lib, loyiha, ma'lum bir hisob-kitob, chizma va boshqalarga asoslangan holda tavsiflash, bayon qilish shaklida mujassamlashgan g'oya, fikr.

"Pensiya ta'minoti nazorati" fanining amaliyot mashg'ulotlarida muammoni jamoali tarzda xal etishning usullari va vositalari:

Aqliy hujum:

Bu uslubda qo'yilgan savol, maummo, masalani butun guruh bilan birgalikda muhokama kilinadi. U talabalarni o'quv jarayonida mashg'ulotlar faol qatnashishlarini topish va bayon qilish chog'ida boshqalarni ham fikrini jalb qilish, o'z fikrlarini aytishga yo'naltiruvchi metoddir.

Bahs:

O'z fikrini ifoda etishni xoxlovchilar orasida biron bir munozarali masalani muhokama kilish, xaqiqatni aniqlash va to'g'ri qarorni qabul qilish.

Muzokaralar:

Eshitish aniq tashkil etilgan ikki tomon fikrlari almashinuvi.

Pinbord texnikasi:

Muammoni xal etish buyicha g'oyalarni tizimlashtirish va guruhlashtirish va yagona nuqtai nazarni ishlab chiqish imkonini beradi.

Delfi texnikasi:

Muammoni xal etishning jamoali baholash va tanlash imkonini beradi.

6-6 texnikasi:

Qo'yilgan muammoni xal etish bo'yicha jamoa tomonidan ifodalangan variantlardan eng yaxshisi baholanadi va tanlanadi, keyin quyidagi xarakteristikalar algoritmgacha muvofiq ma'lum belgilar bo'yicha guruhlanadi.

Keys stadi.:

Magistrantlarni qaror qabul qilishga o'rgatishda muammoli vaziyat hosil kilib, uni echishni o'rganish metodi.

Shuningdek "*Pensiya ta'minoti nazorati*" fanining amaliyot mashg'ulotlarida kompyuter dasturlaridan (PowerPoint), slaydlardan, multimediate'lim vositalaridan, INTERNET sahifalari va tizimlaridan foydalanish tavsiya etiladi.

Talabalarga ushbu fanni o'zlashtirishda mavjud o'quv adabiyotlaridan, elektron darslik, teslar majmuasi va boshqa manbalardan foydalanish tavsiya etiladi.

1.1. 5A 231301 “Pensiya ishi” mutaxassisligida “Pensiya ta’minoti nazorati” fanidan o’tiladigan mavzular va ular bo’yicha mashg’ulot turlariga ajratilgan soatlar hajmining taqsimoti

t/r	Fan mavzularining nomi	Jami soatlar	shu jumladan		
			Ma’ruza	Amaliy mashg’ulot	Mustaqil ta’lim
1.	“Pensiya ta’minotining nazorati” fanining mazmuni, predmeti va vazifalari	6	2	2	2
2.	Pensiya tizimida nazoratning zaruriyati va asosiy vazifalari	12	4	4	4
3.	Pensiya tizimi nazoratining huquqiy asoslari	12	4	4	4
4.	Pensiya ta’minoti nazoratini tashkil qilish	12	4	4	4
5.	Pensiya ta’minotida g’aznachilik nazoratini tashkil etish	12	4	4	4
6.	Byudjetdan tashqari Pensiya jamg’armasi faoliyatidagi nazorat	12	4	4	4
7.	Pensiya ta’minotining axborot tizimi asosida nazorat	6	2	2	2
8.	Pensiya ta’minotida ichki nazoratini tashkil qilish	12	4	4	4
9.	Xorijiy davlatlarda pensiya ta’minotining nazorati	14	4	4	6
10.	O’zbekiston Respublikasida pensiya ta’minotini takomillashtirish istiqbollari	12	4	4	4
11.	Pensiya ta’minoti xavfsizligi va ijtimoiy risklarni boshqarish	12	4	4	4
	Jami	122	40	40	42

2. O'QUV MATERIALLARI MAZMUNI

2.1. MA'RUZA MASHG'ULOTLARI

2.1.1. “Pensiya ta’minotining nazorati” fanining mazmuni, predmeti va vazifalari. (2 soat)

“Pensiya ta’minotining nazorati” fanining iqtisodiy fanlar tarkibida tutgan o’rni. “Pensiya ta’minotining nazorati” fanining predmeti va mazmuni. Fanning maqsadi, tarkibiy tuzilishi va vazifalari. Fanning mutaxassislik hamda boshqa maxsus fanlar bilan bog’liqligi.

Qo’llaniladigan ta’lim texnologiyalari: *klaster, vizual ma’ruza, blits-so’rov, bayon qilish.*

[A1, A2, A3, A4, Q1, Q2, Q3.Q5.]

2.1.2. Pensiya tizimida nazoratning zaruriyati va asosiy vazifalari (4 soat)

Davlat moliyaviy nazorati tarkibida pensiya tizimi nazoratning o’rni va xususiyatlari. Pensiya tizimida moliyaviy nazoratning ahamiyati. Moliyaviy nazoratning mohiyati, xususiyatlari va vazifalari. Pensiya tizimida nazoratni samarali tashkil etishga oid xorij tajribalari. MDX davlatlarida pensiya tizimidagi nazorat tizimini joriy etish amaliyoti. O’zbekiston Respublikasida pensiya tizimi nazoratini shakllanishining o’ziga xos xususiyatlari va asosiy vazifalari. Pensiya tizimi nazoratining ob’ektlari. Pensiya tizimi moliyaviy nazoratining sub’ektlari. Pensiya tizimidagi moliyaviy nazoratni amalga oshiruvchi sub’ektlarning asosiy vazifalari, nazorat maqsadi va ahamiyati.

Qo’llaniladigan ta’lim texnologiyalari: *klaster, BBB jadvali, venna diagrammasi.*

[A1, A2, A3, A4, Q3, Q4, Q5]

2.1.3. Pensiya tizimi nazoratining huquqiy asoslari (4 soat)

Pensiya tizimida moliyaviy nazoratni tashkil etishning huquqiy-me’yoriy asoslari. Moliyaviy nazoratning tamoyillari. Pensiya ta’minotida nazorat organlari ishtiroki va mezonlari. “Fuqarolarning davlat pensiya ta’minoti to’g’risida”gi Qonunning mazmuni va ahamiyati. Davlat pensiya ta’minoti nazoratini ta’minlovchi me’yoriy-huquqiy hujjatlar to’plami. O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining «Davlat pensiyalarini tayinlash va to’lash tartibini yanada takomillashtirishga yo’naltirilgan normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiklash to’g’risida»gi Qarorining ahamiyati.

Qo’llaniladigan ta’lim texnologiyalari: *klaster, pinbord texnikasi, blits-so’rov, insert jadvali.*

[A2, A3, A3, A5, Q1, Q2, Q3]

2.1.4 Pensiya ta’minoti nazoratini tashkil qilish(4 soat)

Davlat pensiya ta’minotining tashkiliy-huquqiy asoslari. Davlat pensiya ta’minotini boshqarish ob’ektlari. Davlat pensiya ta’minotining umumiy boshqarish

organlari. Pensiya ta'minotining operativ boshqaruv organlari faoliyati. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi G'aznachiligining nazorati. O'zbekiston Respublikasi Davlat Soliq qo'mitasining ishtiroki. Pensiya ta'minotida nazorat organlari. Moliyaviy reja moliyaviy ko'rsatkichlarni tahlil qilish natijasi. Pensiya ta'minotining moliyaviy resurslarini taqsimlashga qaratilgan chora-tadbir. "Fuqarolarning davlat pensiya ta'minoti to'g'risida"gi Qonunining va ahamiyati. Davlat pensiya ta'minoti xavfsizligini ta'minlovchi me'yoriy-huquqiy hujjatlar. G'aznachilikda Byudjetdan tashqari Pensiya Jamg'armasini moliyaviy majburiyatlarning qabul qilinishi va to'lovlarning amalga oshirilishi.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, pinbord texnikasi, insert jadvali, kontseptual jadval.*

[A3, A4, A5, Q1, Q2, Q3, Q4, Q5.]

2.1.5. Pensiya ta'minotida g'aznachilik nazoratini tashkil etish (4 soat)

G'aznachilik tizimida nazoratning tashkil etilishi. G'aznachilik sharoitida nazoratni amalga oshirish chora-tadbirlari. O'zbekiston Respublikasida g'aznachiligida nazoratning tashkil etilishi va uning o'ziga xos xususiyatlari. G'aznachilik tizimida pensiya nazoratni tashkil etish bo'yicha xorij tajribalari. Pensiya tizimi organlari tomonidan amalga oshirilayotgan nazoratning tahlili. Pensiya nazorati tizimdagi yutuqlar va kamchiliklarning bartaraf etish yo'nalishlari. Yagona G'azna hisobvarag'i orqali nazorat. Pensiya ta'minotida moliyaviy majburiyatlarning qabul qilinishi va pensiya to'lovlarining amalga oshirilishini nazorat qilish. Pensiya tizimida g'aznachilik nazoratini samarali faoliyatini ta'minlash yuzasidan davlat tadbirlari. G'aznachilik tizimida pensiya nazoratini amalga oshirilishi va takomillashtirilishi.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, toifali jadval, BBB jadvali.*

[A1, A3, A4, A5, Q1, Q2, Q3, Q5]

2.1.6. Byudjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi faoliyatidagi nazorat(4 soat)

Moliyaviy nazorat ishlarida Byudjetdan tashqari Pensiya jamg'armasining ijro etuvchi apparati vazifalari. Jamg'arma daromadlarining asosiy manbalari va daromadlarni shakllantirish jarayonlarining moliyaviy nazorati. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi xuzuridagi Byudjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi mablag'larining to'g'ri hisoblanishi, xarajatlarni to'lanishi va mablag'larni sarflanishini nazorat qilish jarayonlari. Pensiyalar, ijtimoiy nafaqalar, kompensatsiya to'lovlari va boshqa to'lovlarni moliyalashtirish nazorati. Jamg'arma mablag'larini shakllantirish va sarflanish hisobini yuritish uchun javobgarlik masalalari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, toifali jadval, Venna-diagrammasi, kontseptual jadval.*

[A2, A3, A4, A5, Q1, Q2, Q3, Q4]

2.1.7. Pensiya ta'minotining axborot tizimi asosida nazorat (2 soat)

O'zbekistonda fuqarolarning pensiya ta'minoti nazoratida axborot texnologiyalarining qo'llanilishi. «Pensiya» dasturiy ta'minotining respublikaning barcha mintaqalarida tatbiq etilishida kameral nazoratning ahamiyati. Pensiya ta'minotida informatsion-interaktiv xizmatlar turlarining nazorati. Pensiya ta'minoti jarayonlarida fuqarolarning axborotlarga bo'lgan talabini bajarish masalalari.

Markazlashgan nazorat orqali jamg'arma xarajatlarining operativ hisobi. Pensiyalarni tayinlash va to'lashda nokonuniy holatlarni oldini olish va kamchilik-xatolarni operativ tarzda aniqlash imkoniyati.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *BBB jadvali, klaster, insert jadvali.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.1.8. Pensiya ta'minotida ichki nazoratini tashkil qilish(4 soat)

Pensiya ta'minotida ichki nazoratining ahamiyati va ijtimoiy mohiyati. Ichki nazorat – xo'jalik yurituvchi sub'ektning moliyaviy-xo'jalik faoliyati nazorati. Pensiya ta'minotida ichki nazorat tizimini belgilash. Ichki nazorat tizimini baholash bosqichlari. Pensiya jamg'armasining hududiy bo'linmalari faoliyatining ichki nazorati. Pensiya va nafaqalarni hisoblash va ta'minlash faoliyati nazorati. Moliyaviy nazorat tadbirlarining ishchi hujjatlari. Nazorat natijalarini umumlashtirish ishlari. Ichki nazorat hisobotlari va ularni tuzulishi. Pensiya ta'minoti ichki nazorat guruhlarini shakllantirish mehanizmi va uning sub'ektlari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *BBB jadvali, klaster, BLOT-tahlil jadvali.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.1.9. Xorijiy davlatlarda pensiya ta'minotining nazorati (4 soat)

Xorijiy davlatlarda ijtimoiy ta'minotni amalga oshirish tizimning tavsifi. Rivojlangan xorijiy davlatlar pensiya tizimida moliyaviy nazoratni tashkil etish xususiyatlari. Rivojlanagan davlatlar pensiya tizimi moliyaviy nazorat sohasining ilg'or tajribalari. Xorijiy davlatlarda pensiya ta'minoti nazoratini ta'minlash islohotlari. Pensiya ta'minotida nazoratni tashkil etilishi. Pensiya ta'minotining sotsial-demokratik modelida moliyaviy nazorat. Xorijiy davlatlarda fuqarolarga pensiya tayinlashni nazorat qilish mexanizmi. Xorijiy davlatlarda jamg'arib boriladigan pensiya tizimining moliyaviy nazorati. Xorijiy mamlakatlar pensiya islohotlaridagi moliyaviy nazoratning o'rni. Xorijiy mamlakatlar pensiya ta'minotidagi moliyaviy nazorat tizimini mamlakatimizda tadbiriq etish istiqbollari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *BBB jadvali, klaster, BLOT-tahlil jadvali.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.1.10. Pensiya ta'minoti xavfsizligi va ijtimoiy risklarni boshqarish. (4 soat)

Pensiya ta'minotini boshqarishning davlat siyosatida moliyaviy barqarorlik va xavfsizlikni ta'minlashning ahamiyati. Ijtimoiy risklar tushunchasi. Pensiya ta'minotida xavfsizlik va nazoratning ijtimoiy-iqtisodiy zaruriyati va vazifalari. Davlat pensiya ta'minoti xavfsizligini ta'minlovchi me'yoriy-huquqiy hujjatlar. Pensiya ta'minotida ishtirok etuvchi tomonlarning huquq va majburiyatlari. Pensiya ta'minoti xavfsizligi va davlat nazoratini ta'minlash islohotlari. Davlat pensiya ta'minotining nazoratni tashkil etilishi. Pensiya ta'minotini zamonaviy texnik usullar orqali boshqarish. Xorijiy davlatlar pensiya ta'minoti axborot xavfsizligini ta'minlash masalalari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, vizual ma'ruza, blits-so'rov, bayon qilish.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.1.11. O'zbekiston Respublikasida pensiya ta'minoti nazoratini takomillashtirish istiqbollari(4 soat)

O'zbekiston Respublikasida pensiya ta'minoti nazoratining tashkiliy-huquqiy asoslarini isloh qilish. Pensiya ta'minotini moliyaviy nazoratini takomillashtirish. Pensiya ta'minoti moliyaviy manbalari tushumini to'liq ta'minlash. Yagona ijtimoiy to'lov tushumlarini ko'paytirish. Turli mablag'lardan foydalanish ustidan moliyaviy nazoratni samarali tashkil qilish. Pensiya ta'minotini samarali boshqarishdagi muammolarning echimi. Pensiya nazorati tizimidagi nazoratni takomillashtirish yo'nalishlari. Pensiya ta'minotini samarali boshqarishda O'zbekiston Respublikasining Budjet Kodeksining ahamiyati. Pensiya ta'minoti nazoratini amalga oshiruvchi organlar faoliyatini takomillashtirish istiqbollari. Davlat pensiyalarini tayinlash tizimida moliyaviy nazoratni takomillashtirish istiqbollari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *BBB jadvali, klaster, BLOT-tahlil jadvali.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.2. AMALIY MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH BO'YICHA KO'RSATMALAR

2.2.1. "Pensiya ta'minotining nazorati" fanining mazmuni, predmeti va vazifalari. (2 soat)

"Pensiya ta'minotining nazorati" fanining iqtisodiy fanlar tarkibida tutgan o'rni. "Pensiya ta'minotining nazorati" fanining predmeti va mazmuni. Fanning maqsadi, tarkibiy tuzilishi va vazifalari. Fanning mutaxassislik hamda boshqa maxsus fanlar bilan bog'liqligi.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, vizual ma'ruza, blits-so'rov, bayon qilish.*

[A1, A2, A3, A4, Q1, Q2, Q3.Q5.]

2.2.2. Pensiya tizimida nazoratning zaruriyati va asosiy vazifalari (4 soat)

Davlat moliyaviy nazorati tarkibida pensiya tizimi nazoratning o'rni va xususiyatlari. Pensiya tizimida moliyaviy nazoratning ahamiyati. Moliyaviy nazoratning mohiyati, xususiyatlari va vazifalari. Pensiya tizimida nazoratni samarali tashkil etishga oid xorij tajribalari. MDX davlatlarida pensiya tizimidagi nazorat tizimini joriy etish amaliyoti. O'zbekiston Respublikasida pensiya tizimi nazoratini shakllanishining o'ziga xos xususiyatlari va asosiy vazifalari. Pensiya tizimi nazoratining ob'ektlari. Pensiya tizimi moliyaviy nazoratining sub'ektlari. Pensiya tizimidagi moliyaviy nazoratni amalga oshiruvchi sub'ektlarning asosiy vazifalari, nazorat maqsadi va ahamiyati.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, BBB jadvali, venna diagrammasi.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.2.3. Pensiya tizimi nazoratining huquqiy asoslari (4 soat)

Pensiya tizimida moliyaviy nazoratni tashkil etishning huquqiy-me'yoriy asoslari. Moliyaviy nazoratning tamoyillari. Pensiya ta'minotida nazorat organlari

ishtiroki va mezonlari. “Fuqarolarning davlat pensiya ta’minoti to’g’risida”gi Qonunning mazmuni va ahamiyati. Davlat pensiya ta’minoti nazoratini ta’minlovchi me’yoriy-huquqiy hujjatlar to’plami. O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining «Davlat pensiyalarini tayinlash va to’lash tartibini yanada takomillashtirishga yo’naltirilgan normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiklash to’g’risida»gi Qarorining ahamiyati.

Qo’llaniladigan ta’lim texnologiyalari: *klaster, pinbord texnikasi, blits-so’rov, insert jadvali.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.2.4 Pensiya ta’minoti nazoratini tashkil qilish(4 soat)

Davlat pensiya ta’minotining tashkiliy-huquqiy asoslari. Davlat pensiya ta’minotini boshqarish ob’ektlari. Davlat pensiya ta’minotining umumiy boshqarish organlari. Pensiya ta’minotining operativ boshqaruv organlari faoliyati. O’zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi G’aznachiligining nazorati. O’zbekiston Respublikasi Davlat Soliq qo’mitasining ishtiroki. Pensiya ta’minotida nazorat organlari. Moliyaviy reja moliyaviy ko’rsatkichlarni tahlil qilish natijasi. Pensiya ta’minotining moliyaviy resurslarini taqsimlashga qaratilgan chora-tadbir. “Fuqarolarning davlat pensiya ta’minoti to’g’risida”gi Qonunining va ahamiyati. Davlat pensiya ta’minoti xavfsizligini ta’minlovchi me’yoriy-huquqiy hujjatlar. G’aznachilikda Byudjetdan tashqari Pensiya Jamg’armasini moliyaviy majburiyatlarning qabul qilinishi va to’lovlarning amalga oshirilishi.

Qo’llaniladigan ta’lim texnologiyalari: *klaster, pinbord texnikasi, insert jadvali, kontseptual jadval.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.2.5. Pensiya ta’minotida g’aznachilik nazoratini tashkil etish (4 soat)

G’aznachilik tizimida nazoratning tashkil etilishi. G’aznachilik sharoitida nazoratni amalga oshirish chora-tadbirlari. O’zbekiston Respublikasida g’aznachiligida nazoratning tashkil etilishi va uning o’ziga xos xususiyatlari. G’aznachilik tizimida pensiya nazoratni tashkil etish bo’yicha xorij tajribalari. Pensiya tizimi organlari tomonidan amalga oshirilayotgan nazoratning tahlili. Pensiya nazorati tizimdagi yutuqlar va kamchiliklarning bartaraf etish yo’nalishlari. Yagona G’azna hisobvarag’i orqali nazorat. Pensiya ta’minotida moliyaviy majburiyatlarning qabul qilinishi va pensiya to’lovlarning amalga oshirilishini nazorat qilish. Pensiya tizimida g’aznachilik nazoratini samarali faoliyatini ta’minlash yuzasidan davlat tadbirlari. G’aznachilik tizimida pensiya nazoratini amalga oshirilishi va takomillashtirilishi.

Qo’llaniladigan ta’lim texnologiyalari: *klaster, toifali jadval, BBB jadvali.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.2.6. Byudjetdan tashqari Pensiya jamg’armasi faoliyatidagi nazorat(4 soat)

Moliyaviy nazorat ishlarida Byudjetdan tashqari Pensiya jamg’armasining ijro etuvchi apparati vazifalari. Jamg’arma daromadlarining asosiy manbalari va daromadlarni shakllantirish jarayonlarining moliyaviy nazorati. O’zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi xuzuridagi Byudjetdan tashqari Pensiya jamg’armasi mablag’larining to’g’ri hisoblanishi, xarajatlarni to’lanishi va mablag’larni

sarflanishini nazorat qilish jarayonlari. Pensiyalar, ijtimoiy nafaqalar, kompensatsiya to'lovlari va boshqa to'lovlarni moliyalashtirish nazorati. Jamg'arma mablag'larini shakllantirish va sarflanish hisobini yuritish uchun javobgarlik masalalari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, toifali jadval, Venna-diagrammasi, kontseptual jadval.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.2.7. Pensiya ta'minotining axborot tizimi asosida nazorat (2 soat)

O'zbekistonda fuqarolarning pensiya ta'minoti nazoratida axborot texnologiyalarining qo'llanilishi. «Pensiya» dasturiy ta'minotining respublikaning barcha mintaqalarida tatbiq etilishida kameral nazoratning ahamiyati. Pensiya ta'minotida informatsion-interaktiv xizmatlar turlarining nazorati. Pensiya ta'minoti jarayonlarida fuqarolarning axborotlarga bo'lgan talabini bajarish masalalari. Markazlashgan nazorat orqali jamg'arma xarajatlarining operativ hisobi. Pensiyalarni tayinlash va to'lashda nokonuniy holatlarni oldini olish va kamchilik-xatolarni operativ tarzda aniqlash imkoniyati.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *BBB jadvali, klaster, insert jadvali.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.2.8. Pensiya ta'minotida ichki nazoratini tashkil qilish(4 soat)

Pensiya ta'minotida ichki nazoratining ahamiyati va ijtimoiy mohiyati. Ichki nazorat – xo'jalik yurituvchi sub'ektning moliyaviy-xo'jalik faoliyati nazorati. Pensiya ta'minotida ichki nazorat tizimini belgilash. Ichki nazorat tizimini baholash bosqichlari. Pensiya jamg'armasining hududiy bo'linmalari faoliyatining ichki nazorati. Pensiya va nafaqalarni hisoblash va ta'minlash faoliyati nazorati. Moliyaviy nazorat tadbirlarining ishchi hujjatlari. Nazorat natijalarini umumlashtirish ishlari. Ichki nazorat hisobotlari va ularni tuzulishi. Pensiya ta'minoti ichki nazorat guruhlarini shakllantirish mehanizmi va uning sub'ektlari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *BBB jadvali, klaster, BLOT-tahlil jadvali.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.2.9. Xorijiy davlatlarda pensiya ta'minotining nazorati (4 soat)

Xorijiy davlatlarda ijtimoiy ta'minotni amalga oshirish tizimning tavsifi. Rivojlangan xorijiy davlatlar pensiya tizimida moliyaviy nazoratni tashkil etish xususiyatlari. Rivojlanagan davlatlar pensiya tizimi moliyaviy nazorat sohasining ilg'or tajribalari. Xorijiy davlatlarda pensiya ta'minoti nazoratini ta'minlash islohotlari. Pensiya ta'minotida nazoratni tashkil etilishi. Pensiya ta'minotining sotsial-demokratik modelida moliyaviy nazorat. Xorijiy davlatlarda fuqarolarga pensiya tayinlashni nazorat qilish mexanizmi. Xorijiy davlatlarda jamg'arib boriladigan pensiya tizimining moliyaviy nazorati. Xorijiy mamlakatlar pensiya islohotlaridagi moliyaviy nazoratning o'rni. Xorijiy mamlakatlar pensiya ta'minotidagi moliyaviy nazorat tizimini mamlakatimizda tadbiq etish istiqbollari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *BBB jadvali, klaster, BLOT-tahlil jadvali.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.2.10. Pensiya ta'minoti xavfsizligi va ijtimoiy risklarni boshqarish. (4 soat)

Pensiya ta'minotini boshqarishning davlat siyosatida moliyaviy barqarorlik va xavfsizlikni ta'minlashning ahamiyati. Ijtimoiy risklar tushunchasi. Pensiya ta'minotida xavfsizlik va nazoratning ijtimoiy-iqtisodiy zaruriyati va vazifalari. Davlat pensiya ta'minoti xavfsizligini ta'minlovchi me'yoriy-huquqiy hujjatlar. Pensiya ta'minotida ishtirok etuvchi tomonlarning huquq va majburiyatlari. Pensiya ta'minoti xavfsizligi va davlat nazoratini ta'minlash islohotlari. Davlat pensiya ta'minotining nazoratni tashkil etilishi. Pensiya ta'minotini zamonaviy texnik usullar orqali boshqarish. Xorijiy davlatlar pensiya ta'minoti axborot xavfsizligini ta'minlash masalalari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *klaster, vizual ma'ruza, blits-so'rov, bayon qilish.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

2.2.11. O'zbekiston Respublikasida pensiya ta'minoti nazoratini takomillashtirish istiqbollari(4 soat)

O'zbekiston Respublikasida pensiya ta'minoti nazoratining tashkiliy-huquqiy asoslarini isloh qilish. Pensiya ta'minotini moliyaviy nazoratini takomillashtirish. Pensiya ta'minoti moliyaviy manbalari tushumini to'liq ta'minlash. Yagona ijtimoiy to'lov tushumlarini ko'paytirish. Turli mablag'lardan foydalanish ustidan moliyaviy nazoratni samarali tashkil qilish. Pensiya ta'minotini samarali boshqarishdagi muammolarning echimi. Pensiya nazorati tizimdagi nazoratni takomillashtirish yo'nalishlari. Pensiya ta'minotini samarali boshqarishda O'zbekiston Respublikasining Budget Kodeksining ahamiyati. Pensiya ta'minoti nazoratini amalga oshiruvchi organlar faoliyatini takomillashtirish istiqbollari. Davlat pensiyalarini tayinlash tizimida moliyaviy nazoratni takomillashtirish istiqbollari.

Qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari: *BBB jadvali, klaster, BLOT-tahlil jadvali.*

[A2, A3, A4, A5, Q3, Q4, Q5]

3.1. MUSTAQIL TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING SHAKLI VA MAZMUNI

Mustaqil ta'lim magistrantning bajaradigan ilmiy izlanishi bo'lib, auditni o'rganishda fanning biror bir mavzusini to'laroq o'zlashtiradi va mavzu belgilangan shaklda bajariladi. Mustaqil ishni bajarishdan maqsad, magistrantning o'qishi davomida olgan bilimni mustahkamlash, chuqurlashtirish va umumlashtirishdan iborat.

Mustaqil ta'limni tashkil etishning mazmuni: magistrantning mustaqil ishlari mavzulari kelgusida bajariladigan kurs ishlari va dissertatsiya ishlari mavzulari bilan uzviylikda bajariladi.

“Pensiya ta'minoti nazorati” fani bo'yicha mustaqil ta'limning mazmuni

Fani bo'yicha mazmuni	Mustaqil ta'limga oid bo'lim va mazulari	Mustaqil ta'limga oid topshiriq va tavsiyalar	Bajarish muddatlari
“Pensiya ta'minotining nazorati” fanining mazmuni,	Fuqarolarni ijtimoiy kafolatlashning	Loyiha ishini tayyorlash, taqdimot	amaliy mashg'ulot

predmeti va vazifalari	huquqiy asoslari	va slaydlar	davomida
Pensiya tizimida nazoratning zaruriyati va asosiy vazifalari	Pensiya tizimini nazorat qilishning xukuqiy asoslarini takomillashtirish.	Loyiha ishi tayyorlash, taqdimot va slaydlar	oraliq nazoratda
Pensiya tizimi nazoratining huquqiy asoslari	Fuqarolarga pensiyalar hisoblash va to'lash tartibini nazorat qilish.	taqdimot va slaydlar	amaliy mashg'ulot davomida
Pensiya ta'minoti nazoratini tashkil qilish	Pensiya tizimini ichki nazorat qilishning ijtimoiy ahamiyati.	Keys stadi tayyorlash	mavzu yakunida
Pensiya ta'minotida g'aznachilik nazoratini tashkil etish	Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida pensiya ta'minotini isloh qilish yo'llari.	Loyiha ishi tayyorlash, taqdimot va slaydlar	oraliq nazoratda
Byudjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi faoliyatidagi nazorat	Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida pensiya ta'minoti nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanish.	Taqdimot va slaydlar	mavzu yakunida
Pensiya ta'minotining axborot tizimi asosida nazorat	Pensiya tizimini nazorat qilishning xorijiy tajribalari.	Loyiha ishini tayyorlash, taqdimot va slaydlar	amaliy mashg'ulot davomida
Pensiya ta'minotida ichki nazoratini tashkil qilish	O'zbekistonda pensiya ta'minoti nazoratini takomillashtirish	Loyiha ishi tayyorlash, taqdimot va slaydlar	oraliq nazoratda
Xorijiy davlatlarda pensiya ta'minotining nazorati	Pensiya ta'minoti nazoratining xorijiy tajribalari.	Tayyorlash, taqdimot va slaydlar	oraliq nazoratda
O'zbekiston Respublikasida pensiya ta'minotini takomillashtirish istiqbollari	Pensiya ta'minotida ijtimoiy risklarni boshqarish	Loyiha ishi tayyorlash, taqdimot va slaydlar	amaliy mashg'ulot davomida
Pensiya ta'minoti xavfsizligi va ijtimoiy risklarni boshqarish	O'zbekiston Respublikasida pensiya ta'minoti nazoratini yaxshilash.	Keys stadi tayyorlash	mavzu yakunida

3.2. KURS ISHLARI BO'YICHA USLUBIY KO'RSATMALAR

“Pensiya ta'minoti nazorati” fani bo'yicha kurs ishi tanlangan mavzu bo'yicha natijalarni umumiy yaxlitlikka ega ilmiy va amaliy fikrlarni aks ettiruvchi loyihaviy ishdir. Kurs ishi “Pensiya ta'minoti nazorati” fani rivojlanishining zamonaviy

darajasiga, iqtisodiyotning rivojlanish tendentsiyalariga doir masalalarini aks ettirishga mos kelishi kerak.

Kurs ishi nafaqat nazariy ahamiyati, mavzusining dolzarbligi va erishilgan natijalarning amaliyotga tadbiqu, balki uning uslubiy tayyorgarlik darajasi hamda rasmiylashtirilishiga qarab baholanadi. Kurs ishini yozishning eng muhim bosqichi - bu qo'yilgan savollarning o'zaro nazariy va amaliy aloqadorligini ta'minlash. Kurs ishining tarkibiy tuzilishini to'g'ri belgilash magistrantga kurs ishining maqsadi va vazifalarini aniq qo'yish hamda ko'zlangan natijaga erishish yo'llarini, shuningdek, kurs ishini tayyorlash bosqichlarini to'g'ri tanlashga imkon yaratadi. Kurs ishining tarkibiy tuzilishini oqilona va sifatli ishlab chiqilishi magistrantga izlanishning oldiga qo'yilgan maqsad hamda natijalarini to'g'ri ifodalash, fikrlarni bayon etish uslublari va kurs ishini tayyorlash bosqichlarini ajratish imkonini beradi.

Kurs ishi magistrantning ilmiy jihatdan etukligi hamda "Pensiya ta'minoti nazorati" fani bo'yicha chuqur bilimga va amaliy ko'nikmaga egaligini namoyon qilishi zarur. Kurs ishida o'rganiladigan masalalarning nazariy jihatlari, aniqlangan muammolarini, qo'yilgan ilmiy va amaliy vazifalarni tahlil qilish hamda muammolarni hal etishni ko'zlangan holda bir-biriga mantiqiy mos reja tuziladi va shu asosida yoziladi. Talaba kurs ishi bo'yicha izlanish natijalarini yoritishda nazoratni tashkil qilishning o'ziga xosligini hisobga olib, chet davlatlarning tajribalarini o'zimizda orttirgan amaliy yutuqlarni umumlashtirgan holda pensiya ta'minoti siyosatining xususiyatlarini, belgilangan muammolarning echimini topish yo'l-yo'riqlarni ishlab chiqadi va bartaraf qilish usullarini tavsiya etadi.

Kurs ishini himoya qilishga quyidagi umumiy talablar qo'yiladi:

- o'rganilayotgan muammo bo'yicha mavjud iqtisodiy adabiyotlarni chuqur tahlil qilish;

- kurs ishida chizma va jadvallarni muayayn tizimga keltirilgan holda rasmiylashtirish;

- kurs ishi bo'yicha to'plangan materiallarni tanqidiy o'rganish;

- taklif va tavsiyalarning asoslab berilishi;

- magistrant tomonidan fikrning ketma-ketlikda, muayayn izchillikda bayon qilinishi;

- qo'yilgan talablar bo'yicha kurs ishining rasmiylashtirilishi.

Kurs ishi o'quv rejaga ko'ra 5A231301 – "Pensiya ishi" ta'lim yo'nalishida nazarda tutilgan.

Kurs ishlarining namunaviy mavzulari:

1. O'zbekiston Respublikasida pensiya ta'minotining dolzarb muammolari
2. G'aznachilik tizimida pensiya ta'minotining nazorati
3. Pensiya ta'minoti nazoratida ijtimoiy risklarni kamaytirish
4. Pensiya ta'minotida moliyaviy nazorat uslublarini takomillashtirish
5. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida pensiya ta'minotini takomillashtirish yo'nalishlari
6. Byudjetdan tashqari Pensiya fondi xarajatlari nazorati
7. Pensiya ta'minoti nazoratining nazorat jihatlari
8. Xorijiy davlatlarda pensiya ta'minoti nazorati
9. Pensiya ta'minotida ichki nazorat tizimi
10. Fuqarolarning pensiya ta'minotida moliyaviy nazoratning o'rni

11. Rivojlanayotgan mamlakatlar pensiya ta'minotida moliyaviy nazoratning o'rni
12. Davlat pensiyalarini tayinlashda moliyaviy nazoratning o'rni
13. Yoshga doir pensiyalarni tayinlashda moliyaviy nazoratning o'rni
14. Nogironlik pensiyalarni tayinlashda moliyaviy nazoratning o'rni
15. Boquvchisini yo'qotganlik uchun tayinlanadigan nafaqalarni hisoblash mexanizmidagi moliyaviy nazorat
16. Davlat ijtimoiy sug'urtasi tizimida moliyaviy nazoratning o'rni
17. Mamlakat ijtimoiy ta'minot tizimida moliyaviy nazorat tizimi
18. Davlat ijtimoiy siyosatida moliyaviy nazoratning o'rni
19. Pensiya ta'minoti tizimida tashqi nazoratning ahamiyati
20. Pensiya ta'minoti tizimida nazorat sub'ektlarining vazifalari va huquqlari

4. REYTING BAHOLASH TIZIMI

4.1. Reyting nazorati jadvali

Reyting nazorati turlari	Semestr haftalari																			Attestatsiya	Ballar	Saralash ballari
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	20				
JN	0-5			0-6			0-6			0-6			0-6			0-6				0-35	39	
ON	0-17									0-18										0-35		
Σ (JN+ON)	0-70																					0-70
YaN																				0-30	0-30	0
Jami	0-70																			0-30	0-100	56

Izoh: Semestr haftalari soni ta'lim yo'nalishi (mutaxassislik) ning o'quv rejasi va o'quv jarayoni grafigiga muvofiq belgilanadi va farqlanishi mumkin (18-19 haftalar qishki ta'til davri hisoblanadi).

4.2. JN bo'yicha baholash mezonlari

JNda amaliy mashg'ulotlar o'zlashtirilishi bo'yicha yuqoridagi jadvalda keltirilgan semestr haftalari kesimida har bir mashg'ulotda talabaning o'zlashtirishiga mos ravishda mezon asosida 0-2 (yoki har hafta bo'yicha 0-6) ballgacha jami 0-35 ballgacha jamlanishi belgilangan.

4.3. ON bo'yicha baholash mezonlari

ON ma'ruza mashg'ulotlari materiallari asosida bir semestr davomi 2 marta o'tkaziladi. ON bo'yicha talaba jami 0-35 (har birida 0-17 /0-18) ballgacha jamlashi mumkin.

Fanning o'qitilgan mavzulari bo'yicha o'zlashtirish nazorati turli shakllarda o'tkazilishi mumkin. Mazkur fandan ON test sinovi shaklida o'tkazilganda testlar soni va ularga mos ravishdagi mezon 0-17 /0-18 ball kesimida kafedra tomonidan alohida belgilanadi.

4.4. Σ (JN+ON) bo'yicha baholash mezonlari

Σ (JN+ON) 0-70 gacha bo'lgan reyting ballari quyidagi mezonlarga muvofiq umumlashtirilishi belgilangan:

Baholash mezonlari	Reyting ballari		Σ (JN+ON)
	JN	ON	
“Pensiya ta’minoti nazorati” fani mashg’ulotlari mavzulari bo’yicha har tomonlama chuqur va mukammal bilimga ega. Nazariy va amaliy mashg’ulotlarda pensiya nazorati bilan bog’liq masalalar bo’yicha xulosa va qaror qabul qila oladi, mustaqil mushohada yurita oladi, amalda qo’llay oladi, mohiyatini tushuntira oladi, aytib beradi, tasavvurga ega .	30-35	30-35	60-70
Fan mashg’ulotlari mavzulari bo’yicha to’la bilimga ega. Mashg’ulotlarda pensiya nazorati to’g’risida mushohada yurita oladi, amalda qo’llay oladi, mohiyatini tushuntira oladi, aytib beradi, tasavvurga ega.	25-29	25-29	50-69
Fan mashg’ulotlari mavzulari bo’yicha qoniqarli bilimga ega. Amaliy mashg’ulotda pensiya nazorati bilan bog’liq masalalar bo’yicha mohiyatini tushuntira oladi, aytib beradi, tasavvurga ega .	20(19)-24	20-24	39-49
Fan mashg’ulotlari mavzulari bo’yicha qoniqarsiz bilimga ega. Amaliy mashg’ulotda pensiya nazorati bilan bog’liq masalalar yuzasidan aniq tasavvurga ega emas, bilmaydi.	0-19	0-19	0-38

4.5. YaN ni baholash mezonlari

YaN “Yozma ish” yoki “Test sinovi” shaklida (0-30) ballgacha belgilan mezon asosida yoki majmual shaklda Yozma ish + test sinovi shaklida (6/24) ballik tizim asosida o’tkaziladi. YaN og’zaki shaklda o’tkazilganda 0-30 bo’lgan reyting ballari quyidagi mezonlarga muvofiq belgilangan:

5. DASTURNING INFORMATsION-KOMMUNIKATsION VA USLUBIY TA’MINOTI

Tavsiya etilayotgan mavzular bo’yicha ta’limning zamonaviy, xususan, interfaol metodlari, pedagogik va informatsion-kommunikatsion (mediata’lim, amaliy dastur paketlari, taqdimot, elektron-didaktik) texnologiyalari majmual tarzda qo’llanilishi nazarda tutilgan. Jumladan, kompyuter dasturlari yordamida nazorat o’tkazish uchun talab etiladigan manbalar nazariy-amaliy jihatdan shakllantiriladi va olingan ma’lumotlar o’rganiladi. Buxgalteriya hisoboti va moliyaviy ko’rsatkichlarni avtomatlashtirish borasida amaliy dasturiy paketlardan, EXCEL jadval prosessori kabilardan foydalaniladi.

5.1. Asosiy adabiytlar:

1. Srojiddinova Z.X. O’zbekiston Respublikasi budget tizimi. T.:Infocom. 2010. – 500 b.
2. Нешчитой А.С. Бюджетная система Российской Федерации. Учебник. М.: Издателско-торговая корпорация "Дашков и К". 2012. - 336 с
3. Xaitov A.A., Ziyadullaev M. O’zbekistonda pensiya ta’minoti va xorij tajribasi. –T.: “Adolat”. 2009. - 172 b.

4. Qosimova G.A. Budjetdan tashqari fondlar. O'quv qo'llanma. –T.: IQTISOD-MOLIYA. 2007. -148 b.
5. Qosimova G.A, Karimova Z.X. Budjetdan tashqari fondlar. O'quv qo'llanma. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”. 2009. - 202 b.

5.2.Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Vahobov A., Malikov T. Moliya: Umumdavlat moliyasi. O'quv qo'llanma. T.: Iqtisod-moliya, TMI-2010. - 595 b.
2. Кадомцева С.В. Государственные финансы Учебное пособие.- М.: «ИНФРА -М». 2010. -352 с.
3. Карчевский В.В., Андросова Л.Д., Окунева Л.П., Смирнова Е.Е. Целевые бюджетные и внебюджетные фонды. Учебное пособие. – М.: “Вузовский учебник”. 2011. -224 с.
4. Mirzamahmudov M.M. Maqsadli jamg'armalardan foydalanish samaradorligini oshirish mexanizmini takomillashtirish. Monografiya. -T.: «IQTISOD-MOLIYA». 2013. 112 b.
5. Internet saytlari:
www.mf.uz
www.gov.uz
www.lex.uz
www.stat.uz
www.budget.ru
www.uzreport.co
www.undp.uz
www.publicfinance.uz

